

Drahý pán Hurban,

blíži sa výročie Vašich narodenín. Tento rok to bude v nedeľu, to by sa Vám páčilo. K Bohu ste mali vždy veľmi blízko, aj keď teraz asi najviac za všetky tie roky. Neočakávam, že pošlete z neba hrdličku s obálkou, a že mi odpíšete. Nie som predsa blázon. Nebudem Vám klásť zložité otázky, aj keď odpovede už dlho chcem poznať. Raz sa aj ja dočkám poznania života.

V tomto období sa Vám dostane veľa imaginárnych listov. Učiteľská elita, respektíve tá slovenčinárska, na Vás nezabúda a vytvorila súťaž na Vašu počesť. Písať mŕtvemu síce nič nezmení, nanajvýš sa nám trochu naštrbí vnútorná psychická stabilita. Takpovediac sme šťastní, keď pre Vás našim učiteľom či profesorom odovzdávame listy, akoby sme naozaj v hĺbke duše dúfali, že sa naše otázky zhmotnia ako zázrak.

Neviem, či ste si niekedy predstavovali, že Vás a vlastne všetkých štúrovcov budeme na hodinách preberať a rozpitvávať ako Otčenáš. Roztvárame ich ako laboratórnu žabu, hľadáme dnu, hľadáme spojitosti, vyšší význam. Chalúpka by sa zhrozil, keby vedel, že mi jeho *Mor ho!* lieta z úst vo chvíľach najväčšej frustrácie. S Vašimi básňami či inou literárnou tvorbou som sa osobne nestretla a nepochybujem, že čokoľvek, čoho ste boli producentom, bolo skvelé, no som si istá, že za tých pár hodín som zistila, že slová, ktoré vychádzali z Vášho pera, boli rovnako dôležité ako slová vyslovené pre svoju milenkku.

Pri akomkoľvek referáte či prezentácii o historickej osobnosti sa vždy veľmi rada zameriavam skôr na jeho osobný a intímny život. Som predsa žena a vraví sa, že ženy sa veľmi rady pletú do vecí, do ktorých im nič nie je. Musím sa ale priznať, že som neurobila výnimku a prekvapilo ma, že máte veľmi dobrý vkus. Pre spresnenie: Vaša manželka bola značne pôvabná, alebo akoby povedala dnešná mládež, bola riadna kost'. Ulovili ste si žraloka medzi klaunmi – mojej narážke určite nerozumiete, no ak by ste videli *Nema*, vedeli by ste si predstaviť tú vizuálnu odlišnosť – a museli ste byť na to patrične hrdý.

Pár šarvátok s pánom Ľudovítom za to iste stálo. Odhodlane ste kráčali za svojim srdcom, strmhlav proti prúdu a všetkému, čomu ste dovtedy verili. Pravdepodobne vtedy ne jeden štúrovec o Vás zapochyboval, ale ja verím, že Vy, ako duchovná osoba, ste boli podvedome vedený v ústrety Vašej odmeny. Tou bola pochopiteľne Vaša družka Anička Jurkovičová. Každá žena je vzácnym klenotom manžela. Neviem, ako funguje mužský mozog či srdce, aj preto túžim nahliadnuť do Vašich prvých spomienok na *Ňu*. Ako kňaz ste si už iste položili otázku, či existuje osud. Ja sa pýtam, či ste o *Nej* premýšľali ako o predurčenej len pre vás, exkluzívny balíček na dobierku priamo do rúk poslaný z vyšších sfér.

Knihy nám rozprávajú príbehy o tom, ako sa pod chodidlami hýbe zem, ako vybuchujú ohňostroje, ako Vás zaleje tsunami a ponorí pod hladinu, až lapáte po dychu; ako sa nám v očakávaní na prvý letmý dotyk orosia dlane a rozkolíše srdce. Jediným trňom na stonke Vašej ruže lásky bolo, že ste neboli prvý srdce otriasajúci aktér. V láske a vo vojne však neexistujú pravidlá a rozhodne je lepšie zvíťaziť ako sa zúčastniť.

Vladimír Mináč, jeden zo slovenských povojnových prozaikov o Vás napísal: „*Muž s takouto tvárou neklame ani seba: vyrástol pre búrky, má ich rád a odmieta sa skrývať pod strechy; udiera ako blesk a hrmí ako hrom.*“ Nebyť toho odhodlania, suverenity, nestali by ste sa ničím iným ako ďalšou anonymnou tvárou v prichádzajúcom dave.

Nebol to však vzhľad, ktorý si získal srdce Aničky. Podľa toho, čo som o nej čítala, bola rovnako oddaná svojej veci ako ste boli Vy zapálený do kodifikovania slovenčiny. Musela byť lesnou vílou pre tamojších vidieckych chlapcov, krásna ako Venuša z obrazu od Botticelliho. Čerstvá ako vánok ale elektrizujúca ako vzduch po letnej búrke. Úprimne si myslím, že ste museli mať život ťažký – nepochybujem, že Vám bola verná, no museli ste asi odháňať veľa sokov. Milovala hlavou ako priateľ a srdcom ako milenec. Priam zhmotnenie

Rozumu a citu. Stala sa prvou slovenskou herečkou a matkou Vašich detí; milovali ste ju do konca svojich dní.

Bolo by Vám smutno, keby ste vedeli, koľko manželstiev sa dnes rozpadá pre menšie veci ako vlastenectvo. Ľudia sú k sebe bezcitní, veľa vecí sa teda od 19. storočia nezmenilo, aj keď dievčatá sú viac emancipovanejšie. Narodili ste sa presne do takej doby, ako ste potrebovali. Dnes by toho, kto riskuje život pre lásku ako Anička, keď utekala pred žandármi za Vami, označili za blázna. Otroka lásky. Mali by ste vedieť, že sa nikdy viac nevydala a zostala verná Vašej pamiatke.

Nakoniec, silné osobnosti sú ako dva protiľahlé póly toho istého magnetu: nedotýkajú sa, ale priťahujú. No ak im troška pomôžete a okolo rozsypete železné piliny, ukáže sa, že sú vždy a navždy spojení.

Milý pán Hurban, bolo mi potešením viesť s Vami tento epištolárny dialóg.

Vaša obdivovateľka Petra